

Regeringskansliet
samt sändlista

ESK

Ert tjänsteställe, handläggare
Regeringskansliet, Socialdepartementet,
Laura Brandell Tham

Ert datum
2025-05-08

Er beteckning
S2025/00922

Vårt tjänsteställe, handläggare
HKV FST JUR Civ,
Katarina Stütz Norland,
katarina.stutz-norland@mil.se

Vårt föregående datum

Vår föregående beteckning

Försvarsmaktens remissvar över delbetänkande Stärkt pandemiberedskap (SOU 2025:48)

Försvarsmaktens remissvar följer utredningens punktnotation.

7.6.1 Folkhälsomyndigheten bör få fatta beslut om hälsokontroll även om ett utbrott inte konstaterats

7.6.2 Folkhälsomyndighetens beslut om hälsokontroll ska även få omfatta personer som anländer till Sverige från ett område som står i nära förbin- delse med det geografiska område där myndigheten bedömt att det finns grundad anledning att anta att det pågår ett utbrott av en samhällsfarlig sjukdom

Inom ramen för Försvarsmaktens, Nato-allierades försvarsmakters och andra sta-
ters militära förbands verksamhet anländer militär och annan personal till Sverige
från operationer och insatser och i övrigt från geografiska platser och områden i
nära förbindelse med geografiska platser där utbrott av smittsamma sjukdomar fö-
rekommer. En situation med utbrott av smittsamma sjukdomar kan särskilt tänkas
uppkomma på platser där det råder väpnade konflikter.

Vid militära förflyttningar (*eng. military movements*) och för den militära rörlig-
heten (*eng. military mobility*) är det av högsta betydelse att det inte finns några
hinder på vägen. Om hinder föreligger riskerar det påverka de militära förbandens
möjligheter att utföra den militära verksamheten, exempelvis att försvara Sverige
mot ett väpnat angrepp. Ett sådant hinder skulle kunna utgöras av att Folkhälso-

(VWI)

Postadress
Försvarsmakten
107 85 Stockholm

Besöksadress
Lidingövägen 24

Telefon
08-788 75 00

Telefax
08-788 77 78

E-post, Internet
exp-hkv@mil.se
www.forsvarsmakten.se

myndigheten (FHM) utnyttjar den föreslagna möjligheten att fatta beslut om hälsokontroll av militär personal och personal som tillhör militära förband som anländer till Sverige. För att undvika att sådana beslut hindrar den militära verksamheten anser Försvarsmakten att det bör finnas någon slags ventil i regelverket som möjliggör att man undantar militär personal och annan personal som tillhör militära förband från hälsokontrollbeslut som fattas av FHM.

En annan möjlighet är att Försvarsmakten får mandatet att fatta hälsokontrollbeslut för den militära personalen och annan personal som tillhör de militära förbanden. Hur sådana hälsokontroller praktiskt ska genomföras är en fråga som kvarstår att utreda oavsett om det är FHM eller Försvarsmakten som tilldelas mandat att fatta i utredningen föreslaget beslut om hälsokontroll.

8.8.2 Regionerna ska säkerställa den kapacitet för testning och beslut om smittspårning som beredskapen kräver

8.8.4 Regionerna ska säkerställa viss lagerhållning av sjukvårdsprodukter för diagnostik

Utredningen poängterar att en stor del av de medicinska beslut som fattas av det offentliga, vilket erfarenheterna från covid-19-pandemin visar, baseras på resultaten från laboratorieanalyser och diagnostiska undersökningar. En väl fungerande rapportering, testning, spårning och diagnostik är av yttersta vikt för att fatta relevanta och proportionerliga hälso- och sjukvårdsbeslut för att vidta så korrekta smittskyddsåtgärder som möjligt.

Säkerställande av lager och beredskapslagring av sjukvårdsprodukter och förbrukningsmateriel för bl.a. provtagning och analyser som beredskapen kräver är också av yttersta vikt för att de hälso- och sjukvårdsbeslut som fattas inför och under en spridning av en smittsam sjukdom kan verkställas.

Under Covid 19-pandemin inkom till Försvarsmakten en stor mängd begäran om stöd från bl.a. hälso- och sjukvårdsmyndigheter och regioner enligt förordningen (2002:357) om Försvarsmaktens stöd till civil verksamhet. Försvarsmakten var således i högsta grad delaktig i att under korta ledtider med materiel och personal stödja i arbetet med att hindra smittspridningen genom bl.a. provtagnings- och rapporteringsverksamhet vid militära fältsjukhus och i övrigt.

Försvarsmakten kan dock enligt nämnd författning endast lämna stöd om myndigheten har resurser som är lämpliga för uppgiften och det inte allvarligt hindrar Försvarsmaktens ordinarie verksamhet. Med dagens omvärldsläge och med hänsyn till skyldigheten att bidra till ett gemensamt försvar inom Nato, finns det risk för att Försvarsmaktens möjligheter att stödja andra myndigheter och regioner inför och under framtida pandemier kommer att vara mycket begränsade.

Försvarsmakten ser därför utredningens förslag om att regionerna måste säkerställa den beredskap för provtagning, laboratorieanalys och smittspårning som beredskapen kräver och säkerställa beredskapslager för sjukvårdsprodukter för sådana åtgärder som en mycket viktig del i landets förmåga att hantera framtida pandemier.

Därutöver är det så att Försvarsmaktens uppdrag att försvara Sverige mot ett väpnat angrepp på egen hand och tillsammans med allierade stater i Nato kommer att kräva att det civila försvaret har en god beredskap på området för att stödja Försvarsmakten och allierade i händelse av krig.

8.8.5 Regeringens föreskrifter om lagerhållning bör baseras på underlag från berörda aktörer

Med beaktande av det civila försvarets uppgift och skyldighet att stödja Försvarsmakten och det militära försvaret under krig och krigsliknande omständigheter föreslår Försvarsmakten att det ska föreligga en skyldighet för Socialstyrelsen att även samverka med Försvarsmakten när Socialstyrelsen ska ta fram underlag inför beslut om vilka sjukvårdsprodukter som kan vara aktuella för lagerhållning.

9.13.3 Kollektivtrafik och inrikes flyg

9.15.5 Befogenheter i kollektivtrafik och inrikes flyg

Förslagen innebär bl.a. att tillträde till färdmedel i inrikes flygtrafik och till lokaler och områden som är avsedda att användas av resenärer i flygtrafiken ska kunna vägras för att en föreskrift eller ett beslut om samhällsinriktade smittskyddsåtgärder ska kunna efterlevas.

Förslaget omfattar även mandat för den som bedriver inrikes flygtrafik eller ansvarar för lokaler och områden som är avsedda att användas i sådan verksamhet att lämna anvisningar och tillsägelser till resenärer, och att uppmana de resenärer som inte följer anvisningarna eller tillsägelserna att lämna färdmedlen, lokalerna eller områdena.

Om den som vägras tillträde ändå beträder färdmedlet, lokalen eller området eller inte avlägsnar sig efter uppmaning, så föreslås att en polisman, en ordningsvakt eller en befattningshavare i säkerhets- eller ordningstjänst hos en infrastrukturorganisation ska få avvisa eller avlägsna resenären.

Försvarsmaktens och Nato-allierade nationers försvarsmakter uppehåller sig, transporteras och genomför militär verksamhet även vid inrikes flygplatser med tillhörande lokaler och områden samt färdmedel. Försvarsmakten menar att de föreslagna mandaten riskerar att utgöra hinder för militära insatser, operationer och övningar.

Med beaktande av denna risk föreslår Försvarsmakten att man i föreslagen bestämmelse i den nya lagen antingen inför en undantagsbestämmelse från möjligheten att vägra tillträde för eller möjlighet att avlägsna militär trupp och/eller verksamhet eller att man anger att resenär som utgör en del av ett militärt förband inte får avlägsnas från färdmedlet för inrikes flygtrafik, lokal eller område.

10.10.1 Uppdrag att kartlägga oklara ansvarsförhållanden

Utredningen föreslår att vissa utpekade myndigheter får i uppdrag via regleringsbrev att se över regelverk och arbetssätt så att oklara ansvarsförhållanden förebyggs i fråga om hantering av en pandemi eller annan omfattande smittspridning. En av de utpekade myndigheterna i förslaget är Försvarsmakten.

Försvarsmaktens uppgift är att upprätthålla och utveckla ett militärt försvar som ytterst kan möta ett väpnat angrepp. Grunden för verksamheten ska således vara förmåga till väpnad strid. Den huvudsakliga kärnverksamhet som ska bedrivas av Försvarsmakten faller således utanför det område som utredningens förslag berör. Försvarsmakten menar att det för Försvarsmaktens del inte råder oklara ansvarsförhållanden avseende hanteringen av epidemier eller annan omfattande smittspridning i samhället; ansvaret ligger på de myndigheter som ingår det civila försvaret. Mot denna bakgrund bör Försvarsmakten inte utgöra en av de i förslaget utpekade myndigheterna.

Försvarsmakten föreslår istället att när respektive myndighet får i uppdrag via regleringsbrev att se över regelverk och arbetssätt, det samtidigt i regleringsbrevet ges ett uppdrag till myndigheterna att samverka med Försvarsmakten och de andra myndigheter inom det militära försvaret som regeringen bedömer vara aktuella för samverkan.

I beredningen av detta ärende har deltagit stabsläkare Ann Linde och försvarsjurist Victoria Wihlborg. Yttrandet har vidare beretts med Försvarsmaktens operativa avdelning (OPL), försvarsstabens genomförandeavdelning (FST GEN) och strategiska avdelning (FST STRA) samt med Försvarsmaktens inspektör för hälsa- och miljö (FIHM).

Detta yttrande har beslutats av ställföreträdande chefsjurist Helene Arango Magnusson. I den slutliga handläggningen har tjänsteförättande sektionschef Amanda Spaner, sektionschef tillika stabschef Hampe Klein och, som föredragande, försvarsjurist Katarina Stütz Norland deltagit.

Arango Magnusson, Helene
Stf chefsjurist

Handlingen är fastställd i Försvarsmaktens elektroniska dokument- och ärendehanteringssystem.
Katarina Stütz Norland

Sändlista

Regeringskansliet,
Socialdepartementet

s.remissvar@regeringskansliet.se
s.hc@regeringskansliet.se

Försvarsdepartementet (f.k. e-post)

Inom myndigheten för kännedom

FST STRA
FST GEN
FST STÖD GL
OPL
FöMedC
HKV FIHM